

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 23. Matrimonium ratum, non consummatum, solemnè professione
religionis approbatæ solvitur quoad vinculum, jure divino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

suâ solubile foret mutuo contrahentium consensu, sicut reliqui contractus: traditioque corporum, sistendo in jure naturali, fieri posset solubiler, sicut traditio aliarum rerum, juxta illud: *res per quas causas nascitur, per eas dissolvitur*. Sed non est ita: imò de traditione corporum in ordine ad generationem, sistendo in jure naturæ, aliter philosophandum est, quàm de traditione aliarum rerum. Aliàs traditio corporum jure naturæ fieri posset in ordine ad usum, non concessio dominio; sicut traditio equi jure naturæ fieri potest in ordine ad usum, dominio illius non concessio. Quemadmodum ergo usus corporum jure naturæ inseparabilis est à dominio, licet usus aliarum rerum ab eorum dominio separabilis sit; sic corporum dominium jure naturæ concedi solubiler non potest, licet aliarum rerum dominium sic concedi possit.

- 170 Fateor hoc argumentum principaliter probare naturalem indissolubilitatem matrimonii consummati. Valer tamen etiam pro matrimonio rato, utpote per quod etiam traditur dominium corporum, licet nondum fiat corporum usus. Quod per accidens est. Cùm usus domini, domini naturam non immutat.
- 171 Et confirmatur: sicut ex allatis verbis Protoperentis bene probatur naturalis matrimonii unitas (quòd utique jure naturæ matrimonium esse debeat unius cum una; ita & naturalis indissolubilitas, utpote quam ex iisdem verbis Tridentinum deducit.

CAPUT XXIII.

Matrimonium ratum, non consummatum, solum professione religionis approbata solvitur quoad vinculum, jure divino.

- 172 Quòd solvatur solemnem professione religionis approbata, expressè declarant SS. Pontifices cap. *verum*, cap. *ex publico*, & cap. *ex parte tua* de convers. conjug. Et cap. *commissum* de sponsal. & matrim. definitque Tridentinum sess. 24. c. 6. *si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem religionis professionem alterutrius conjugum non dirimi, anathema sit.*
- 173 Quòd autem solvatur jure divino, Doctores communiter affirmant post Abulensem & Scotum in 4. dist. 31. q. un. ubi dicit hoc fieri ex privilegio in favorem religiose professionis à Christo concessio, quòdque Ecclesia nunquam attentasset licentare alterum ad religionem, altero in sæculo remanente, nisi Christus hoc instituisset.
- 174 Et probatur 1°. quia non solvitur jure Ecclesiastico. Ergo divino. Probatur antecedens: quia, ut S. Thomas ait in 4. dist. 38. §. 8. *quidam dicunt, quòd hoc est propter statutum Ecclesie. Sed hoc non sufficit: quia secundum hoc Ecclesia posset etiam contrarium statuere (quòd utique professio solemnem matrimonium non dirimeret) quòd non videtur verum.*
- 175 2°. quia matrimonium, non solum consummatum, sed & ratum, indissolubile est jure divino; eò quòd indissolubilitas ipsi competat ex primæ institutione, quæ usque adedò divina est, ut Christus matrimonium ad primævani institutionem suam reducens, absque exceptione ullius hominis dixerit: *quòd Deus conjunxit, homo non separet.*
- 176 3°. ipsamet Ecclesia in cap. *ex publico*, & cap. *ex parte tua* de convers. conjug. declarat, quòd dissolutio matrimonii rati per religiosam professionem fiat, ex sacri Eloquii interpretatione (aut dicitur cap. *ex publico*) & divina revelatione, uti habetur cap. *ex parte tua*.
- 177 4°. in Ecclesia Dei hoc semper observatum

fuit, quòd per religiosam professionem matrimonium ratum, non consummatum solveretur, nec offendi potest hoc per aliquod Ecclesie Statutum, vel per aliquem Canonem, etiam Apostolorum, introductum. Cùm prima introductio, seu institutio nullquam reperitur. Signum est ergo, quòd sit ex institutione Christi, per Ecclesie & Apostolorum traditionem nobis notificata. Ut enim Augustinus docet l. 4. de bapt. c. 24. *quòd univèrsa tenet Ecclesia, nec Concilii statutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum rectè sime creditur.*

Quòd autem offendi nequeat hoc per aliquod Ecclesie Statutum introductum, inde patet, quòd antiquissimum Statutum, quòd hæc de re invenitur, sit Eusebii Papæ, vel (ut alii) Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, circa annum 680. dicens, quòd desponsatæ puella licet Monasterium sibi eligere. At Eusebii, vel Theodori, non dicitur licet, tamquam rem novam statuens; sed licet, tamquam rem antehac licitam declarans. Id ergo antea licitum erat, nec offendi potest, quando licitum esse cæperit.

5°. tamen Pontifices nonnulli (plurimum Juristarum opinionem secuti) arbitrati sint matrimonium ratum, nondum consummatum, auctoritate suâ posse dissolvi; alii tamen S. Bonaventuram, Scotum, & majorem Theologorum antiquorum partem secuti, id se non posse sentire, ut Alexander III. in Append. Concil. Lateran. p. 6. c. 8. ubi reprobat judicium quorundam Prædecessorum, qui judicaverant à se dissolvi posse matrimonium ratum, non consummatum, ideoque illud dissolverant, in casu secundi matrimonii jam contracti & consummati, & dicit, feminam quæ secundo sic contraxit & consummavit, à secundo viro separari debere, & ut ad primum redeat, Ecclesiastica dissolvi compelli, quamvis alii aliter sentiant; aliter etiam à quibusdam Prædecessoribus nostris sit aliquando judicatum. Et ane Alexandrum III. Nicolaus I. cap. *is qui matrimonium*. 32. q. 8. ait dissolvi non posse matrimonium à sanis contractum, licet alteri superveniat amentia, impotentia, &c. Quæ tamen foret S. Pontifici iustissima causa dissolvendi illud, si per ipsum dissolvi posset. Sed & Innocentius III. relatus à Petro de Sampone apud Fagnanum ad cap. *verum* de convers. conjug. n. 8. & Innocentius VIII. relatus à Panormitano apud Basilium Pontium l. 9. de matrim. c. 3. cùm ab ipsis talis dissolutio quaereretur, eam proflus recusarunt. Cùmque Orator Innocentio VIII. allegaret Gloriam, dicentem hoc ab ipso fieri posse, respondit Innocentius: *maledictus, qui se docuit.*

Et Adrianus VI. (teste Dom. Soto in 4. dist. 27. q. 1. a. 4.) rogatus ut super matrimonio rato dispensaret, allegatâ auctoritate Casetani istam auctoritatem ipsi concedentis: miratus Pontifex Theologum hoc sibi persuadere potuisse, tandem respondit, se concedere quantum posset; credere tamen se non posse.

Tandem Paulus IV. anno 1557. rogatus dispensare in simili matrimonio Francisci Montmorantii, & Joannæ Halluyne Pienncæ, clarè significavit se propendere in sententiam, quæ dicit non posse. Convocatis namque sapientissimis Cardinalibus, unâ cum Archiepiscopo Constantino, & Episcopo Antoniello, hunc cum ipsis terminem habuit, teste Joanne Haya, Doctore Parisiensi, qui isti Congregationi interfuit. Pontifex incipit, & argumentum rei proposuit, in hunc sermone: *Fratres & Filii mei, ego sanè vos congregare volui, ut ex vobis id cognoscam, quid exigi non est momenti ac ponderis. Nam videlicet matrimonium, per verba de presenti contractum, possit nostrâ auctoritate dissolvi. Et notate diligenter quòd*

ego dico. Hic enim non agitur questio de verbis futuri temporis, aut de simplici promissione. Nos quaerimus, nunc matrimonium, per verba de presenti contractum, quod est verum matrimonium, & verum Sacramentum, juxta sententiam Theologorum sententiam, auctoritate nostra dissolvi possit. Intellego cum carnalis nulla intercessit conjunctio. Deinde addidit haec: Ne, quae, vulteneat Praedecessorum meorum facta & exempla, quae eatenus sequi volo, quatenus Scripturae auctoritas, & Theologorum rationes vos ad illud agendum adducunt. Dixit adhuc quod sequitur: Non dubito, quin ego & Deceffores mei errare aliquando potuerimus, non solum in hoc, sed etiam in pluribus aliis rerum generibus: & tamen condemnandi plane non sumus. Nam Deus suam ita regit Ecclesiam, ut illi ad certum tempus abscondat multa, quae tum inde patefacit. Quod Christus ipse satis innuit, cum B. Petro dicebat: quod ego facio, tu necis modo, scies autem postea. Et in alio loco aiebat: adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modum. Quis igitur scit modo, nunc quae reliquis circa indissolubile matrimonii vinculum ante fuerant incognita, per nos Deus apertam in lucem nunc prodi velit? Quamobrem Fratres & Filii mei, omni studio incumbite in illud auxilium, quod a vobis hac in causa expecto. Nec rationem habete illam exempli, quod hic vel ille Deceffor meus possit reliquerit. Ut jam admonui, perspicite, an Deceffores nostri id satis intellexerint, quod de indissolubili vinculo matrimonii disquirimus.

182 Hic confectus, ad Consentinum Archiepiscopum, alias Apostolicum Nuntium apud Imperatorem, sermonem convertit, & ut delibere precepit.

183 Constantinus ingenti ac industria sua nervos omnes contendit, ut persuaderet matrimonium, de quo agitur, dissolvi nullo modo posse. Pontifex sententiam hanc gratam sibi atque acceptam esse, indicium pluribus ostendit. Consentinum opinando excepit Episcopus nomine Antoniellus, vir admodum senex, & veneratione dignus, qui contrariam suam sententiam discessit, & paucis decessit, Pontifex posse dissolvere istiusmodi matrimonium. Cui Pontifex respondit, se pro tanta sibi attributa potestate nullas gratias agere. Sed quia Episcopus hic nonnullis B. Thomae testimonio usus fuerat, Pontifex sibi junxit, B. Thomam potuisse, cum esset junior, multa dicere, quae factus cum etate doctior, revocaverat. Insuper B. Paulum induxit, dicentem: eum esse parvulum, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus... quando autem factus sum vir, evacuavi quae erant parvuli. Deinde addidit: ego non sine causa vos hac de re moneo, sed at ex his, qui deliberrari sunt, nullus fundamentum in his rebus, quas S. Thomas, cum esset junior, docuerit, constituat.

CAPUT XXIV.

Matrimonium ratum, quoad vinculum probabilem dissolvi nequit auctoritate Pontificia.

184 Hic in re Theologiam Sanctorum tradentes, S. Thomam sequimur in 4. dist. 33. q. 2. art. 2. quaestione. 1. ad 31. cum Theologis communis, & SS. Pontificibus Nicolao I. Innocentio III. & VIII. Alexandro III. Paulo IV. & Adriano VI. cap. praecedenti relatis. Nec vero Alexander III. in Appendice Conc. Lat. p. 6. c. 8. negans primum matrimonium dissolvi posse propter consummationem secundi, quamquam aliter a quibusdam Praedecessoribus suis sit aliquando iudicatum, agit de primo matrimonio consummato. Cum ostendit nequeat istos Praedecessores ipsius censuisse matrimonium contummatum a se dissolvi posse.

185 Itaque probatur assertio. Quia in jure naturali & divino (unde ex dictis provenit indissolubi-

litas matrimonii rati) Pontifex dispensare non potest, cap. sunt quidam 25. q. 2.

Nec satisfit dicendo, id quidem non posse jure ordinario: sed ex speciali Christi commissione & privilegio, quando obligatio juris divini & naturalis pro fundamento habet actum humanum, uti habet in presenti. Quamvis enim specialis illa Christi commissio ex perpetuo Ecclesiae sensu & traditione locum habeat in votis simplicibus, non religiosis; nullo sufficienti fundamento demonstratur locum habere in matrimonio rato, magis quam in consummato; tamen obligatio illius pro fundamento aequè habeat actum humanum, quam obligatio illius.

Imò contrarium ostenditur, tum ex cap. inter corporalia de translat. Episc. ubi sic: Omnipotens Deus dissolutionem carnalis conjugii, quod est inter virum & feminam, suo tantum judicio reservavit. Ejus proinde vinculum homo dissolvere nequit, cap. 17. eod. tit. Ubi de rato matrimonio, non consummato, sermone esse contextus manifestat. Tum ex cap. si quis matrimonium 32. q. 2. & cap. hi qui ibid. q. 7. ubi dicitur, matrimonium ratum a Pontifice dissolvi non posse ob amentiam, vel impotentiam supervenientem. Non apparet autem cur ista non foret justa causa dissolvendi, si penes Pontificem foret hoc faciendi potestas. Tum denique ex cap. ex parte de convers. conjug. ubi Innocentius III. dicit, matrimonium ratum solum posse dissolvi ex divina revelatione, id est, ut ibidem exponit, ex causa ingressus religionis. Non igitur ex dispensatione Pontificis.

Satisfit argumentis in contrarium.

Objicies 1. multi Pontifices de facto dispensaverunt in matrimonio rato, ut Martinus V. & Eugenius IV. (teste D. Antonino) Paulus V. Pius IV. Gregorius XIII.

Respondet inde confici oppositae sententiae probabilitatem, ob tantorum Pontificum auctoritatem, qui nisi eam probabilem censuissent, non praecassent. Nosstram tamen assertionem aliis Pontificibus n. 184. relatis vitam probabiliorem, talemque nobis videri, tum ob rationem a nobis exhibitam. Tum quia praesens questio resolvenda non est ex factis Romanorum Pontificum, nisi quatenus Scripturae auctoritate, vel Theologica ratione probantur, uti Paulum IV. supra monentem audivimus.

Objicies 2. ista potestas necessaria est Ecclesiae, ad occurrendum gravissimis malis, regnumque perturbationibus, quae per Pontificiam matrimonii rati dissolutionem subinde sedari possunt.

Respondet potestatem solvendi matrimonium ratum, Ecclesiae non magis necessariam esse, quam potestatem solvendi matrimonium consummatum. Per cuius dissolutionem aequalia vel majora subinde mala sedari possent, uti non ita pridem Orbis ingemiscens vidit in matrimonio Henrici VIII. Angliae Regis cum Catharina Austriae, cujus dissolutione impedita fuisset defectio totius Anglicani regni a fide Catholica.

Objicies 3. Ecclesia per solemnem professionem religionis approbata solvere potest matrimonium ratum. Igitur & per Pontificiam dispensationem.

Respondet negando antecedens: neque enim matrimonium ratum per solemnem professionem religionis approbata dissolvitur jure Ecclesiastico, sed divino. Neque professio solemniter illud dissolvit, in quantum solemniter est solemnitate per Ecclesiam inducta, sed in quantum est immobiliter religiosa, & perpetua, tam ex parte Religiosi per eam se Deo immobiliter ac perpetuo tradentis,